

Бели Осъм

Вторник, 24 Ноември 2020

Кмет: Милка Пенчева

06965/ 22-12

GSM: 0885/ 880 311

beliosam@troyan.bg

Обща информация:

Село Бели Осъм се намира на 7 км от гр. Троян навътре в Балкана в подножието на Троянския проход, по поречието на р. Бели Осъм (от сливането на реките Зеленика и Ръждавец). То е изходен пункт за комплекс „Беклемето“, за паметника „Арка на свободата“ и за природния резерват „Козя стена“ - находище на защитения еделвайс. Посетителят може да откъсне сред сянката на вековни букови масиви, поляни обрасли с треви и билки, потоци с чиста планинска вода и малък водопад в мах. Зеленика.

Според данни от последното преброяване в селото постоянно живеят 542 човека, многа са и хората, които избират да прекарат почивката си тук.

Белиосъмци са корави и работливи балканджии. В началото на миналия век са били горяни, дребни земеделци и скотовъди. През времето на социализма основния поминък на местните е свързан с планинското земеделие, овощарството и животновъдството.

В наши дни жителите на селото се насочват предимно към занаятите грънчарство и дърводелство, както и към предоставяне на туристически услуги – хотелиерство, ресторантьорство т.н.

Тук се намират някои от най-заковите за общината хотелски комплекси и къщи за гости.

Във ФБ страница има читалището на селото - НЧ „Изгрев - 1926 г.“, пак там се поддържа и група „Бели Осъм” .

История и забележителности:

Поселение по тези земи е имало още преди новата ера, за което свидетелстват сигналните могили, разположени по водораздела в местността „Кръща” - при разкопаване на една от тях е намерено тракийско погребение. По билото на този водораздел преминава и римски път от времето на император Нерон (I в от н.е.), който се свързва впоследствие с пътя „Вия Траяна”.

Около 1770-1800 год. в долния край на селото, в местност „Шамака”, започват да се заселват бежанци от Охридско, които дават началото на много известни и днес родове като Балювския род, Балинския, Дулевски и пр.

Историята на нашето село е неразривно свързана със съдбата на последните оцелели Ботеви четници, които, търсейки подслон на север от билото на Балкана, попадат по тези места. Това са Сава Пенев от Търново, Никола Обретенов от Русе (касиер на четата), Димитър Тодоров от Габрово и Стоян Господинов от с. Българене, Ловешко, познат като Стоян Българенчето, самоубил се, за да не попадне в ръцете на турците (на негово име е кръстена главната улица на селото).

В тяхна чест е изграден паметник и всяка година се прави възстановка на събитията

По време на преминаването на Троянския проход от войските на ген. Карцов през Руско турската освободителна война (1877/1878 г.), е сформирана доброволческа чета, която е подпомагала войниците. Жив свидетел на тези събития е вековното буково дърво намиращо се преди Троянския проход в землището на с. Бели Осъм – **„Карцов бук”**.

Спомени разказва през 60-те години на миналия век дядо Марин Боронсузов от мах. Зеленика, а легендата гласи, че на това място е бил лагерът на руските войници и ген. Карцов е пробвал остротата на сабята си на това дърво.

Историческа забележителност е и **църквата „Св.Димитър Солунски“**, строена през 1910 г. от майстори от тревненската школа. Тя е изцяло от камък, с 8 стенни кубета и камбанария, двукорабен купол, повдигнати вътрешни колони и подкорнизно декориране с орнаменти наречени „каменен вълчи зъб“ и стъпаловидни резалии.

През 2019-2020 г църквата е основно ремонтирана, възстановен и ограден е и църковният двор, в който се намира и най-старото дърво в с. Бели Осъм – вековен горски дъб.

Именити личности:

През вековната история на селото много дейни и родолюбиви хора са допринесли за общественото, политическо, стопанско и културно развитие на селото.

Свидни жертви са дадени и за свободата и независимостта на България по време на войните. Ще споменем:

- **Христо Иванов Данев** - роден 1893 год, над 40год. учител, общественик, участник в създаване на читалището и кооперациите, автор на книгата „Исторически бележки за с. Бели Осъм.
- **Колю Минков Бояджиев** - дългогодишен кмет, общественик работил 50 и 60 год на миналия век. Изключително скромнен, но много авторитет човек допринесъл за развитието на селото С нови сгради, улици, чешми и др./
- **Илия Минков Бочев** - несменяем председател на ТКЗС. Под негово ръководство Бели Осъм достига най-доброто си икономическо развитие в посока земеделие и промишленост
- **Христо Борисов Баровски** - историк по образование и писател по призвание. Автор на редица документални хроники и мемоарни романи. Изследовател на историята на Бели Осъм.

